

בית הדין האזורי לעבודה תל אביב

ב"ל 18389-08-21

לפני : כב' הנשיאה הדס יהלום**התובעים**

1. גיא דניאל זנדר

2. שרון נקר

ע"י ב"כ עו"ד איתי הכהן

נגד

הנתבע**המוסד לביטוח לאומי**
ע"י ב"כ עו"ד נוי בוחניק

חקיקה שאושרה :

חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], תשנ"ה-1995

מיני-רציו :

* בית הדין האזורי לעבודה קיבל את תביעת התובעים והורה, כי אין לראות בתובעים כתושבי מדינת ישראל בשנת 2019 ולמעשה עד שחזרו לישראל. נפסק, כי המשך תשלום דמי ביטוח בישראל אמנם מעיד על זיקה מסוימת, אך אין בו כשלעצמו כדי להעיד על תושבות בישראל.

* עבודה – ביטוח לאומי – תושבות

האם יש לראות בתובעים כתושבי ישראל בשנים 2019, האם חייבים לשלם דמי ביטוח לאומי בגין הכנסה שהופקה בחו"ל בשנה זו והאם כדין נרשם להם חוב בדמי ביטוח, שהוסדר לימים במסגרת הסדר תשלומים.

בית הדין האזורי לעבודה, השופטת ה' יהלום, פסק כלהלן :

הפסיקה מכירה במצבים שבהם אדם שילם דמי ביטוח בישראל, אולם לאחר מכן טען שלא היה תושב ישראל באותה עת, ודמי הביטוח הוחזרו לו לאחר שנשללה תושבותו. בית הדין הארצי לעבוד דן לא אחת בשאלה כיצד קובעים תושבות של אדם, לצורך חוק הביטוח הלאומי.

העובדה שהתובעים המשיכו לשלם דמי ביטוח בישראל, מעידה אמנם על זיקה כלשהי לישראל. אולם לאור מכלול הנסיבות, אין בה, כשלעצמה, כדי להעיד על היותם של התובעים תושבי ישראל בשנת 2019, שעה שכל הזיקות האחרות מצביעות על כוונה ורצון להשתקע בחו"ל.

פסק דין

1. הסוגיה המתבררת בהליך שבפנינו היא האם יש לראות בתובעים כתושבי ישראל בשנים 2019, האם חייבים לשלם דמי ביטוח לאומי בגין הכנסה שהופקה בחו"ל בשנה זו והאם כדן נרשם להם חוב בדמי ביטוח, שהוסדר לימים במסגרת הסדר תשלומים.
2. התובעים העידו בפנינו. לאחר מכן הוגשו סיכומים בכתב.
3. אלה העובדות שאינן שנויות במחלוקת:
 - א. התובעים הם בני זוג, אזרחי ישראל, שנישאו בחו"ל בנישואים אזרחיים.
 - ב. התובעים עזבו את ישראל בשנת 2018 ועברו להתגורר ולעבוד באירלנד. התובעת עזבה בחודש 8/18 והתובע הצטרף אליה בחודש 11/18.
 - ג. התובעים התפטרו מעבודתם בישראל ועברו לעבוד בחברות זרות באירלנד.
 - ד. התובעים רכשו דירה באירלנד. תעוד על כך צורף לכתב התביעה. התובעים פתחו חשבון בנק באירלנד.
 - ה. התובע פנה למוסד לביטוח לאומי בחודש ינואר 2019 בהודעה בה הוא מבקש לשמור על זכויותיו במל"ל. התובע הודיע כי הוא "נוסע לחו"ל לתקופה בלתי מוגבלת ומבקש לשמור על הזכויות ולשלם דמי ביטוח".
 - ו. התובעת אף היא המשיכה לשלם דמי ביטוח בתקופה ששהתה בחו"ל.
 - ז. כשהגיעו השומות לשנת 2019 בגין הכנסות התובעים בחו"ל, התובעים חוייבו בדמי ביטוח בישראל בגין הכנסתם באירלנד. בעקבות זאת פנו בבקשה לבטל את החיוב. מכתבים בעניין מחודש אפריל ומאי 2021 צורפו לכתב התביעה.
 - ז. התובעים חזרו לישראל בשנת 2021.
 - ח. התובעים לא פרטו בתצהיר מדוע חזרו, למעט העובדה שמדובר בתקופת משבר הקורונה. בעדותם פרטו את הסיבות והדברים יובאו בהמשך.
 - ח. במהלך התקופה שגרו ועבדו בחו"ל, שהו התובעים בישראל לפרקי זמן שונים. בשנת 2019 שהה התובע בישראל במשך 65 ימים והתובעת – 55 ימים. לדבריהם, הדבר היה לצרכי עבודה ולצורך ביקור בני משפחה.
 - ט. המל"ל שלח לתובעים בחודש 3/21 דרישה לתשלום דמי ביטוח בגין הכנסתם בחו"ל. התובעים הגיעו להסדר תשלומים ושילמו את החוב.

י. במקביל הגישו את התביעה כאן בטענה כי במועדים הרלבנטיים לא היו תושבי ישראל.

4. התובע אישר בעדותו כי לאחר שנסע לחו"ל, מילא את השאלון לביטוח לאומי שבו ביקש לשמור על זכויותיו במל"ל ולשלם דמי ביטוח. כן אישר כי בתקופה זו עדיין לא הייתה לו עבודה באירלנד וגם לא בישראל. התובע לא ידע לומר בוודאות האם כשמילא את השאלון, כבר הייתה לו עבודה באירלנד וכתוצאה מכך כבר היה לו ביטוח רפואי.

התובע הסביר את הרקע לחתימה על ההצהרה למל"ל בינואר 2019:

ב"כ הנתבע: אתה בעצם, לפני שידעת שאתה לא תממש את הביטוח, ביקשת לשמור על הזכויות שלך. ורק בדיעבד, כשראית שלא מימשת את הביטוח, אתה מבקש בעצם לבטל את כל הזכויות והתשובות וכל מה שמשתמע מכך?
העד, מר זנדר: לא. אז אני אגיד את מה שאני התכוונתי. אני מילאתי פה, שאני נוסע, אבל אנחנו עברנו לגמרי לאירלנד לתקופה בלתי מוגבלת. מבחינתי, כשמילאתי את זה, שמרתי על זכויות הביטוחיות שלי בלי כל קשר. זאת אומרת, אני הבנתי, לא ידעתי שיש השלכה משפטית לתשובות שלי לפי מה שמילאתי פה. אם הייתי יודע, יכול להיות שהייתי ממלא את זה אחרת.
כב' הש' יהלום: אבל כשאתה מילאת את זה, אתה בעצם, אתה רצית שיהיה לך עדיין זכויות בישראל בביטוח הלאומי?
העד, מר זנדר: כן. חשבתי כאזרח, אני, זה בסדר. לא חשבתי שיש איזה שהיא השלכה, שעכשיו אני צריך לשלם איזשהו כפל לביטוח לאומי, זה לא נשמע לי.

התובעים שילמו דמי ביטוח מינימליים לאורך כל התקופה ששהו בחו"ל. התובעים אישרו שלא ביקשו לבטל את התשלום בעת ששהו בחו"ל. התובע נשאל האם הסיבה שפנה בדרישה לבטל את התשובות היא העובדה שנשלח לו חיוב בדמי ביטוח בגין הכנסתו בחו"ל, וכי לו לא הייתה נשלחת דרישה כאמור, לא היה מבטל את התשובות. על כך השיב: "שהסכומים שאני צריך לשלם גם באירלנד וגם בישראל הם מאוד גבוהים".

וכן העיד:

כב' הש' יהלום: זאת אומרת, ברגע שהבנת שבביטוח לאומי רוצים ממך עוד כסף, אמרת, 'רגע, רגע, סטופ. עכשיו, אני כבר רוצה לבטל את הרישום שלי'?

העד, מר זנדר: כן.
 ב"כ הנתבע: זה בגלל התשלום הנוסף, בעצם? כי עד כה, היה מתאים לך לשלם משהו מינימלי, גם פה, ולשמור על הזכויות?
 העד, מר זנדר: אם הייתי יודע.
 עו"ד הכהן: איפה (מדברים יחד).
 העד, מר זנדר: שיש שכר לתושבות שלי, אתה רוצה להגיד? אני לא יודע, לא, אתה צריך לענות.
 עו"ד הכהן: או-קיי. אם הייתי יודע שיש השלכה על התושבות שלי העד, מר זנדר: וזה משליך עליי כאלה סכומים, אז כן.

בהמשך נשאל האם נכון היה לבטל את חוזה השכירות ולמכור את הרכב בישראל, בנסיעה לחו"ל לשנתיים, אולם להמשיך לשלם דמי ביטוח כדי לשמור על הזכויות. על כך השיב:

"כן, אבל אם הייתי נוסע עכשיו ל- 10 שנים ואז הייתי ממשיך לשלם כל חודש את התשלום הזה, האם היינו באותה סיטואציה עכשיו?".

התובע אישר שהיה לו חשבון בנק באירלנד. התובע אישר שלא פנה למעסיקו באירלנד וביקש שלא לשלם שם ביטוח לאומי, שכן "מבחינתי זה עוד ביטוח" וכן אישר שהיה מודע לכך שהוא משלם דמי ביטוח בשתי ארצות.

התובע העיד שהגיע לארץ אחת לרבעון לצרכי עבודה. התובע העיד שלא נזקק לשירותי בריאות בעת ששהה בישראל, וכי טופל רפואית באירלנד, למעט חיסון קורונה שעשה בישראל.

התובע הופנה להסדר תשלומים שביצע מול הביטוח הלאומי לאחר שנשלחה אליו דרישת החוב והשיב שעשה זאת בלית ברירה, שכן המל"ל הטיל עליו עיקולים.

מעדותו עלה כי לצורך המעבר לאירלנד הפסיק את שירותו בחיל האוויר כטייס קרב ולמעשה איבד את הכשירות לטוס.

התובע מילא שאלון לקביעת תושבות לשהה בחו"ל, בחודש אפריל 2021. בשאלון ציין כי עזב את ישראל לצרכי הגירה.

5. התובעת העידה שההורים שלה הם אלה שפנו לביטוח לאומי ומילאו את הטפסים. לדבריה, היא עזבה את הארץ והוריה הם אלה שהמליצו להמשיך לשלם לביטוח לאומי.
 התובעת נשאלה:

ב"כ הנתבע: אז ידעת שאת שומרת בעצם על הזכויות שלך כאן, בזמן שהיית בחו"ל?
העדה, גב' נקר: ידעתי שמציעים לי לשלם מעט כסף, בשביל לקבל ביטוח. לא הבנתי שיש, שום קשר לתושבות. היה לי ביטוח בריאות באירלנד, מהעבודה. שזה בטח הרופאים שלי וכל מי שהלכתי אליו לבריאות, היה באירלנד. אבל הציעו לי לשלם ממש מעט כסף ולשמור על ביטוח, אז ההורים שלי אמרו לי, 'תעשי את זה'.

התובעת העידה שהגיעה מעת לעת לישראל אחת לרבעון, לצרכי עבודה.

כך העידה:

העדה, גב' נקר: יכול להיות שהיה תקופות בשנה שחגים נופלים בצורה מסוימת, ואז הגענו על רבעון 3, הגעתי ברבעון 4 ואז ברבעון אחד, הגעתי. אבל ברמת העיקרון, העבודה שלי הייתה, שאני מגיעה כל רבעון לארץ, אני פוגשת לקוחות. שבוע עבודה של שבוע, שבוע וחצי. ואז לפעמים, אני עושה לי גשר עם סוף שבוע. אז אם זה יוצא, אני נשארת לעוד 3 ימים.

ב"כ הנתבע: ולא,
העדה, גב' נקר: אגב, כל הצוות שלי, כל החבר'ה, זה העבודה, אני מגיעה לארץ לפגוש לקוחות. אז כן, זה קורה כל רבעון. אז, אם זה כל חודש? לא, לא הייתי בארץ כל חודש. אולי היה רבעון ספציפי, שהחגים נפלו בצורה מסוימת, אז היה יותר תכוף. אבל.

התובעת העידה שדמי הביטוח הלאומי שולמו מחשבון בנק שלה אולם לדבריה,

ההורים שלה הם שטיפלו בנושא על פי יפוי כח שמסרה להם.

התובעת הסבירה את הסיבה לחזרת בני הזוג לישראל:

העדה, גב' נקר: ... חזרנו לארץ כשהקורונה התחילה. וזה היה כזה מין בהלה של, ההורים שלי מאוד מבוגרים, חשבנו שהשמים נסגרים. זה היה תקופה כזו שלא היה ברור מה עומד להיות. וחשבתי, שכאילו, זה סוף העולם.

בשאלון שמילאה התובעת, באפריל 2021, ציינה אף היא שתכננו למסוע לאירלנד ולאנגליה, לצרכי הגירה מהארץ.

6. בהתאם להוראות [חוק הביטוח הלאומי](#), כל מי שהוא תושב ישראל, חייב בתשלום דמי ביטוח.

הפסיקה מכירה במצבים שבהם אדם שילם דמי ביטוח בישראל, אולם לאחר מכן טען שלא היה תושב ישראל באותה עת, ודמי הביטוח הוחזרו לו לאחר שנשללה תושבותו. בית הדין הארצי לעבוד דן לא אחת בשאלה כיצד קובעים תושבות של אדם, לצורך [חוק הביטוח הלאומי](#).

בעניין [עב"ל \(ארצי\) 34169-04-19 ברנע נ' המל"ל](#) [נבו] נאמר:

13. ככלל, תנאי בסיסי לצורך קבלת זכויות והטבות על פי [חוק הביטוח הלאומי](#) [נוסח משולב], התשנ"ה-1995 (להלן – החוק) הוא התושבות אשר נותנת ביטוי לקשר שבין המבוטחים למדינה המבוסס בראש ובראשונה על זיקה טריטוריאלית, ולמחויבות המדינה לתושביה הקבועים ולסיפוק צרכיהם הסוציאליים (ראו: [עב"ל \(ארצי\) 39020-11-13](#) עטאללה – המוסד לביטוח לאומי [נבו] (25.6.18)). תנאי הזכאות לענייננו מוגדרים בפרק י"א לחוק העוסק בביטוח אזרחים ותיקים וביטוח שאירים. סעיף 240 מגדיר מיהו מבוטח לצורך פרק זה ובכלל זה מי שזכאי לקצבת אזרח ותיק:

"מבוטח"

240. (א) בכפוף להוראות סעיף קטן (ב), תושב ישראל שמלאו לו 18 שנים מבוטח לפי פרק זה, להוציא מי שביום שבו נעשה לראשונה תושב ישראל כבר הגיע לגיל הקבוע לגביו, בהתאם לחודש לידתו, בחלק ג' בלוח א'1."

14. המבחן המרכזי הבודק תושבות היא "הדרישה לקיים מרכז חיים ומירב הזיקות לישראל במסגרתם מוצאת ביטוי התפישה הטריטוריאלית של [חוק הביטוח הלאומי](#)" ([עב"ל \(ארצי\) 83/06](#) טייץ – המוסד לביטוח לאומי עמ' 11 [נבו] (2.6.2009) (להלן – עניין טייץ)), היינו מבחן "מרכז החיים", הנבדק לפי "מירב הזיקות". מבחן זה מורכב לפי ההלכה הפסוקה משני פנים: ההיבט האובייקטיבי – הבוחן היכן מצויות מירב הזיקות של האדם מבחינה פיסית; וההיבט הסובייקטיבי – הבוחן מה הייתה כוונתו של האדם והיכן הוא רואה את מרכז חייו, להבדיל משהות ארעית או זמנית ([עב"ל \(ארצי\) 28253-02-12](#) שפינט – המוסד לביטוח לאומי עמ' 7 [נבו] (18.6.2013) (להלן – עניין שפינט)).

היבטים אלה יש לבחון לאור כלל הנסיבות העובדתיות, ובהן: זמן שהייה בישראל בתקופה הרלוונטית, קיומם של נכסים בישראל, מקום המגורים הפיסי, המקום בו מתגוררת משפחתו של האדם ובו לומדים ילדיו, אופי המגורים, קשרים קהילתיים וחברתיים, מקום העיסוק והשתכרות, מקום האינטרסים הכלכליים, מקום פעילותו או חברותו של האדם בארגונים או מוסדות, מצגים של האדם עצמו אשר יש בהם כדי ללמד על כוונותיו, ומטרת השהייה מחוץ לישראל ([עב"ל \(ארצי\) 363/09](#) עזה – המוסד לביטוח לאומי עמ' 8 [נבו] (13.3.2011)).

הבחינה צריכה להיעשות כאשר נותנים את הדעת לסגנון החיים המשתנה ולאופי המשתנה של "תושבות", בין היתר בהתאם לגיל המבוטח ([עב"ל \(ארצי\) 273/03](#) דויד – המוסד לביטוח לאומי [נבו] (27.6.04)).

וכן ראו [עב"ל \(ארצי\) 46375-09-17](#) סלומון כהן נ' המל"ל [נבו] (מיום 18/3/19),
[עב"ל \(ארצי\) 363/09](#) עבדאללה חנין צלאח עזה - המוסד לביטוח לאומי [נבו]
(13.03.2011), [עב"ל \(ארצי\) 57559-05-15](#) מאיר ששון נ' המל"ל [נבו] (מיום
9/5/17).

7. בענייננו, התובעים - זוג צעיר ללא ילדים, עזבו את ישראל לצורכי עבודה
בחו"ל. לצורך כך עזבו הדירה שבה גרו בשכירות והתובע מכר מכונית שהיתה
בבעלותו.

כמו כן התפטרו מהעבודות שבהן עבדו.
התובע שהיה טייס בחיל האוויר, איבד עקב הנסיעה את כשירותו לטוס.
על פי עדותם, תכננו לנסוע לחו"ל לצורך "הגירה" (סעיף 9 לתצהיר התובע).
מהראיות עולה כי בעקבות משבר הקורונה, החליטו התובעים לשוב לישראל
בתחילת שנת 2021, בין השאר מתוך דאגה להורי התובעת שהם אנשים
מבוגרים.

8. בהיבט האובייקטיבי, הוכח כי שהו בחו"ל מרבית התקופה שבמחלוקת וכי
ניתקו את הקשר הפיזי שלהם לישראל ולא היה בכוונתם לשוב לארץ. העובדה
שרכשו דירה באירלנד מחד, אל מול סיום חוזה השכירות בישראל, מעידה על
כוונה ברורה להשתקע באירלנד.

בהיבט הסובייקטיבי, הוכח כי מרכז חייהם בתקופה הרלבנטית היה באירלנד.
התובעים שהו בישראל בשנת 2019 לפרקי זמן סבירים, במיוחד שעה שהעידו
כי חלק מהשהייה בישראל היתה לצרכי עבודה. לא הוכח שהתובעים קיבלו
טיפול רפואי בישראל, למעט חיסון קורונה אשר ברי שלא ניתן בשנת 2019,
שאז טרם החלה המגיפה.

9. העובדה שהתובעים המשיכו לשלם דמי ביטוח בישראל, מעידה אמנם על זיקה
כלשהי לישראל. אולם לאור מכלול הנסיבות, לא מצאתי כי יש בה, כשלעצמה,
כדי להעיד על היותם של התובעים תושבי ישראל בשנת 2019, שעה שכל
הזיקות האחרות מצביעות על כוונה ורצון להשתקע בחו"ל. אציין כי בעניין
התובעת, על פי עדותה – ההורים שלה הם שהחליטו להמשיך לשלם עבורה
דמי ביטוח, ולא היא בעצמה.

10. הנתבע טוען כי התובעים עזבו את הארץ לתקופה קצרה וחזרו. אכן, מדובר בפרק זמן קצר יחסית, אלא שהובהר כי הסיבה לחזרתם היתה משבר הקורונה וחששם להורי התובעת. בנסיבות אלה, העובדה שחזרו לארץ לאחר פרק זמן לא ארוך, אין בה כדי להצדיק שינוי במסקנותי, כי כאשר עזבו את הארץ, עשו כן על מנת להשתקע בחו"ל. כך גם לאורך שהייתם בחו"ל, לרבות רכישת דירה באירלנד.

11. למעלה מהדרוש אתייחס לטענת התובעים לענין אמנה בעניין מניעת תשלום כפל קנס. סוגייה דומה לענייננו התבררה בתיק [עבל \(ארצי\) 60937-09-17](#) **עובדיה בן יחזקאל נ' המל"ל** [נבו] (מיום 8/9/19) שם נדונה סוגיית חיוב מבוטח שעבד באירלנד, בדמי ביטוח בישראל. התובע שם זנח את טענתו לעניין העדר תושבות בישראל, והדיון התמקד בטענה כי המל"ל השתתה בגביית החוב מהתובע (טענה שלא הועלתה בתיק כאן). בית הדין הארצי מתייחס בפסק הדין לאמנה בעניין מניעת תשלום כפל מס :

13. מעבר לכך, טענה זו מעוררת קושי גם לגופה. אמנות בינלאומיות בתחום הביטחון הסוציאלי נועדו ליצור תיאום בין-מדינתי ביחס למבוטח, אשר חלות עליו שתי מערכות דינים סוציאליים עת הוא עובד מחוץ למדינת תושבותו: הדין הפרסונלי של מדינת תושבותו, והדין הטריטוריאלי של מדינת שהותו. התיאום נועד למנוע תשלום כפל דמי ביטוח וכן למנוע מצב בו האדם ימצא עצמו משולל זכויות בשתי המדינות. מדינת ישראל חתומה על אמנות בתחום הביטחון הסוציאלי עם מספר מדינות, ולטענת המוסד אמנה כזו לא נחתמה עם אירלנד. המערער לא טען ולא הוכיח אחרת ביחס לאמנה ייעודית בתחום הביטחון הסוציאלי עם אירלנד. מחדל דיוני זה פועל לחובתו, שכן יש להניח כי לו היתה נחתמת אמנה עם אירלנד העוסקת במישרין בתחום הביטחון הסוציאלי (כפי שיש למדינת ישראל עם מדינות אחרות) היה המערער מצביע עליה. בהעדר תיאום בין-מדינתי בתחום הביטחון הסוציאלי באמצעות אמנה מתאימה, הרי שנקודת המוצא היא כי כפל החבות בתשלום דמי ביטוח הינה תוצאה אפשרית מבחינה נורמטיבית, ולעיתים אף מחויבת המציאות. זאת, כיוון שהמבוטח כפוף לשתי מערכות דינים שונות ולא נערך ביניהן תיאום באמצעות אמנה ייעודית לכך בתחום הביטחון הסוציאלי.

לגוף התביעה, נקבע כי בהעדר הוכחה לאמנה בין ישראל לאירלנד העוסקת בתשלום דמי ביטוח בגין בטחון סוציאלי, לא ניתן לטעון שמדובר בכפל תשלום.

12. לאור כל האמור, אני קובעת כי אין לראות בתובעים כתושבי מדינת ישראל בשנת 2019 ולמעשה עד שחזרו לישראל. ככל שהתובעים שילמו דמי ביטוח בגין הכנסתם, עבור תקופה זו, על הנתבע להשיב להם את הסכומים ששילמו.

13. סוף דבר, התביעה מתקבלת.
בשים לב למכלול הנסיבות לרבות העובדה שהתובעים שילמו באופן יזום דמי ביטוח בישראל, לא מצאתי לנכון לחייב את המוסד לביטוח לאומי בתשלום הוצאות משפט.
ניתן היום, 20/5/25, בהעדר הצדדים.

[בעניין עריכה ושינויים במסמכי פסיקה, חקיקה ועוד באתר נבו – הקש כאן](#)

הדס יהלום 54678313-/
נוסח מסמך זה כפוף לשינויי ניסוח ועריכה